

Rapport

Werkbaarheidsprofiel kortgeschoolde arbeiders 2004-2013

Brussel, maart 2015

Ria Bourdeaud'hui, Stephan Vanderhaeghe.

Dit rapport verstrekt informatie uit de Vlaamse Werkbaarheidsmonitor voor werknemers en zelfstandige ondernemers. Bekijk alle resultaten op www.werkbaarwerk.be

Bij gebruik van gegevens en informatie uit deze publicatie wordt een correcte bronvermelding op prijs gesteld.

Inhoud

Inleiding	4
1. Evolutie werkbaar werk kortgeschoolde arbeiders 2004-2013	5
1.1. Werkbaarheidsknelpunten kortgeschoolde arbeider 2004-2013.....	5
1.2. Werkbaarheidsgraad kortgeschoolde arbeiders 2004-2013	7
1.3. Werkbaarheidsrisico's kortgeschoolde arbeiders 2004-2013.....	8
2. Vergelijking werkbaar werk kortgeschoolde arbeiders – Vlaanderen, 2013 10	
2.1. Werkbaarheidsknelpunten vergelijking kortgeschoolde arbeiders – Vlaanderen, 2013.....	10
2.2. Werkbaarheidsrisico's vergelijking kortgeschoolde arbeiders – Vlaanderen, 2013.....	11
3. Risicoprofiel voor kortgeschoolde arbeiders 2013	12
3.1. Risicoprofiel voor werkstress 2013	12
3.2. Risicoprofiel voor motivatieproblemen 2013	13
3.3. Risicoprofiel voor 'onvoldoende leermogelijkheden' 2013	14
3.4. Risicoprofiel voor problematische werk-privé-balans 2013	15
4. Arbeidstijden, pendeltijden, werkloosheidsrisico, verloopintentie, haalbaarheid pensioen, ongewenst gedrag 2013	17
4.1. Arbeidstijden	17
4.2. Werkloosheidsrisico en verloopintentie	18
4.3. Pendeltijden	18
4.4. Haalbaarheid pensioen	19
4.5. Ongewenst gedrag	20
Besluit	21
Bijlage 1	22

Inleiding

In het Pact 2020 spraken de Vlaamse Regering en sociale partners af dat ze er niet enkel willen naar streven dat meer mensen op actieve leeftijd volwaardig werk hebben (werkzaamheidsgraad) maar ook dat ook de kwaliteit van het werk (werkbaarheidsgraad) verbetert. De doelstelling wordt als volgt geformuleerd: *“Zowel de werkbaarheid van werknemers als van zelfstandige ondernemers groeit jaarlijks gemiddeld met minstens 0,5 procentpunt. De werkbaarheidsgraad verhoogt voor werknemers daardoor tot minstens 60% in 2020 en komt voor zelfstandigen in 2020 zo dicht mogelijk bij 55%”*. Om de werkbaarheidsgraad cijfermatig in beeld te brengen ontwikkelde de Stichting Innovatie & Arbeid de ‘werkbaarheidsmonitor’. Driejaarlijks wordt met een schriftelijke enquête, bij een representatief staal van werknemers (eerste meting 2004) en zelfstandige ondernemers (eerste meting 2007), naar de werkbaarheid gepeild. De recentste meting dateert van het voorjaar 2013.

In dit rapport brengen we in vier rubrieken de belangrijkste werkbaarheidsgegevens voor 2013 samen voor kortgeschoolde arbeiders¹:

- ▀ De evolutie van de werkbaarheidsgraad, de werkbaarheidsknelpunten en –risico’s tussen 2004 en 2013.
- ▀ De vergelijking van de werkbaarheidscijfers met het Vlaams gemiddelde voor 2013².
- ▀ Het risicoprofiel voor werkstress, motivatieproblemen, onvoldoende leermogelijkheden en een problematische werk-privé-balans voor kortgeschoolde arbeiders in 2013.
- ▀ In een vierde rubriek zijn voor 2013 een aantal gegevens opgenomen m.b.t. arbeidstijden, werkloosheidsrisico en verloopintentie, pendeltijden, haalbaarheid pensioen en ongewenst gedrag. De cijfers van de kortgeschoolde arbeiders worden vergeleken met het Vlaams gemiddelde.

In bijlage wordt de evolutie van de werkbaarheidsknelpunten- en risico’s in een overzichtelijk schema gesynthetiseerd.

¹ Kortgeschoolde arbeiders zijn respondenten die in de werkbaarheidsenquête aangeven dat de omschrijving ‘ongeschoolde of halfgeschoolde arbeider’ het best past bij hun job. Het databestand van de werkbaarheidsmonitor bevat voor 2004 (gerealiseerde steekproef 12095) en 2013 (gerealiseerde steekproef 17214) respectievelijk 1532 en 1825 kortgeschoolde arbeiders.

² Informatie over statistische toetsen in het rapport ‘Werkbaar werk bij werknemers naar beroepsgroep. Indicatoren voor kwaliteit van de arbeid 2004-2013’, (Bourdeaud’hui, R. & Vanderhaeghe, S. (2015). Brussel: SERV – Stichting Innovatie & Arbeid)

1. Evolutie werkbaar werk kortgeschoolde arbeiders 2004-2013

1.1. Werkbaarheidsknelpunten kortgeschoolde arbeider 2004-2013

In de werkbaarheidsmonitor staan vier facetten van kwaliteit van de arbeid centraal (werkbaarheidsindicatoren): psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans:

Psychische vermoeidheid: de mate waarin de door psychosociale arbeidsbelasting opgebouwde (mentale) vermoeidheid recuperabel is dan wel leidt tot spanningsklachten en verminderd functioneren.

Welbevinden in het werk: de mate waarin men door de aard van de job op het werk betrokken is/blijft dan wel gedemotiveerd raakt.

Leermogelijkheden: de mate waarin men door formele opleiding en de dagdagelijkse ervaring op de werkplek zijn competenties op peil kan houden en verder ontwikkelen.

Werk-privébalans: de mate waarin de taakeisen in de werksituatie al dan niet belemmerende effecten hebben op de handelingsmogelijkheden in de thuissituatie.

Voor elk van de vier werkbaarheidsindicatoren zijn grenzen bepaald die aangeven of de situatie al dan niet problematisch is. Bij een problematische situatie spreken we over een 'werkbaarheidsknelpunt'. Problematische en niet-problematische situaties worden als volgt benoemd:

	niet problematisch	problematisch
Psychische vermoeidheid	geen werkstress	werkstress
Welbevinden in het werk	geen motivatieproblemen	motivatieproblemen
Leermogelijkheden	voldoende leermogelijkheden	onvoldoende leermogelijkheden
Werk-privé-balans	haalbare werk-privé-combinatie	problemen werk-privé-combinatie

De onderstaande tabel geeft voor elk van de vier indicatoren de vergelijkende cijfers voor 2004-2013.

Tabel1: werkbaarheidsindicatoren kortgeschoolde arbeiders 2004-2013 (% van werknemers)

	niet problematisch		problematisch	
	2004	2013	2004	2013
psychische vermoeidheid	69,2	70,0	30,8	30,0
welbevinden in het werk	69,6	69,4	30,4	30,6
leermogelijkheden	47,7	53,3	52,3	46,7
werk-privé-balans	90,5	90,5	9,5	9,5

In de onderstaande grafiek tonen we voor elk van de vier werkbaarheidsindicatoren voor welk aandeel van de werknemersgroep de situatie problematisch is in 2013. We vergelijken deze cijfers met deze van 2004.

Figuur 1: werkbaarheidsknelpunten kortgeschoolde arbeiders 2004-2013 (% van werknemers)

Het aandeel van de kortgeschoolde arbeiders met een job die onvoldoende leermogelijkheden biedt, is gedaald van 52,3% tot 46,7%. Voor de andere werkbaarheidsknelpunten zijn de verschillen statistisch niet significant.

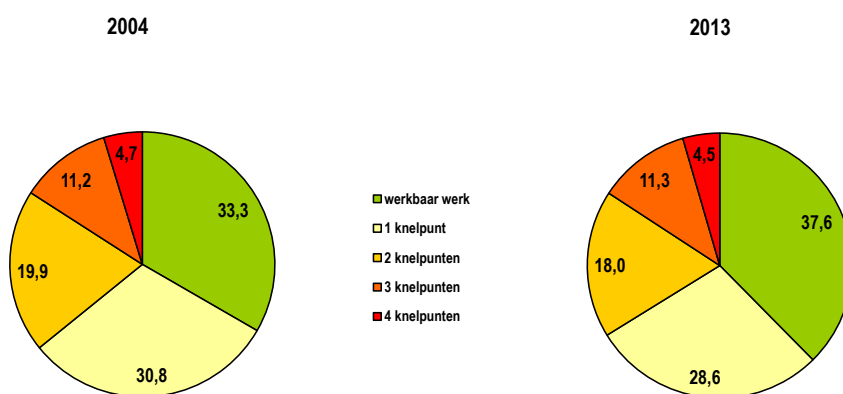
1.2. Werkbaarheidsgraad kortgeschoolde arbeiders 2004-2013

De werkbaarheidsgraad is als volgt gedefinieerd:

Het aandeel van de werknemers met een job die niet-probleematisch scoort voor psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privé-balans.

De werkbaarheidsgraad voor de kortgeschoolde arbeiders bedraagt 33,3% in 2004. In 2013 bedraagt de werkbaarheidsgraad 37,6%. Dat betekent dat minder dan vier op de tien kortgeschoolde arbeiders een job hebben waaraan het kwaliteitslabel 'werkbaar werk' kan worden toegekend. 62,4% van de kortgeschoolde arbeiders wordt in de job met één of meerdere knelpunten geconfronteerd.

Figuur 2: procent van kortgeschoolde arbeiders met werkbaar werk - met (één of meerdere) werkbaarheidsknelpunten, 2004-2013

1.3. Werkbaarheidsrisico's kortgeschoolde arbeiders 2004-2013

Eens de omvang van de werkbaarheidsproblematiek in beeld is gebracht, komt uiteraard ook de vraag hoe werkbaarheidsproblemen ontstaan, wat een job werkbaar of onwerkbaar maakt. Het is immers pas door zicht te krijgen op de oorzaken van die problemen dat we ook kunnen weten waaraan gesleuteld moet worden om de werkbaarheid te verbeteren.

De Vlaamse werkbaarheidsmonitor peilt daarom ook naar de kernfactoren in de arbeidssituatie die de kwaliteit of werkbaarheid van jobs bedreigen of bevorderen. Het gaat om zes werkaspecten (risico-indicatoren) die we hieronder kort omschrijven:

Werkdruk: de mate van arbeidsbelasting vanuit kwantitatieve taakeisen zoals het werkvolume, het werktempo en tijdslimieten.

Emotionele belasting: de mate van arbeidsbelasting vanuit contactuele taakeisen (bv. contact met klanten, patiënten, medewerkers).

Taakvariatie: de mate waarin de functie-inhoud een afwisselend takenpakket omvat en beroep doet op de vaardigheden van de werknemer. Bij onvoldoende afwisseling spreken we over routinematig werk.

Autonomie: de mate waarin werknemers invloed hebben op de planning en organisatie van hun eigen werk – 'regelmogelijkheden'.

Ondersteuning door de directe leiding: de mate waarin werknemers door hun rechtstreekse chef adequaat gecoacht en sociaal gesteund worden.

Arbeidsomstandigheden: mate waarin werknemers blootgesteld worden aan fysieke inconvenianten in de werkomgeving en lichamelijke belasting.

Ook voor deze zes risico-indicatoren zijn grenzen bepaald die aangeven of de situatie al dan niet problematisch is. Bij een problematische situatie spreken we over een werkbaarheidsrisico. Problematische en niet-problematische situaties worden als volgt benoemd:

	niet problematisch	problematisch
Werkdruk	geen hoge werkdruk	hoge werkdruk
Emotionele belasting	geen emotioneel belastend werk	emotioneel belastend werk
Taakvariatie	geen routinematig werk	routinematig werk
Autonomie	voldoende autonomie	onvoldoende autonomie
Ondersteuning leiding	voldoende steun directe leiding	onvoldoende steun directe leiding
Arbeidsomstandigheden	geen belastende arbeidsomstandigheden	belastende arbeidsomstandigheden

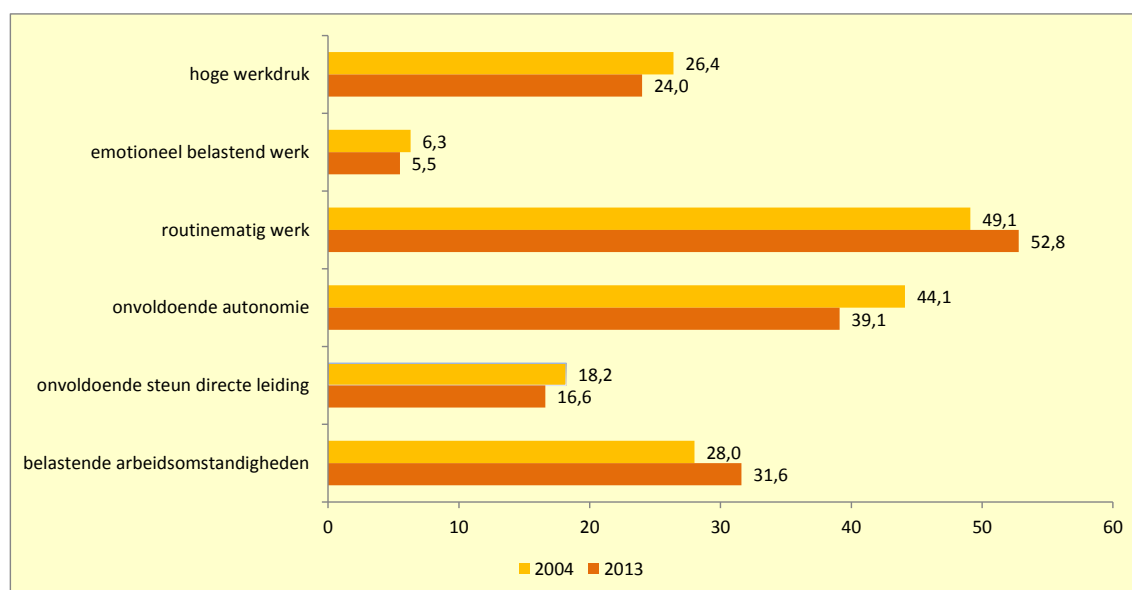
De onderstaande tabel geeft voor elk van de vier indicatoren de vergelijkende cijfers voor 2004-2013.

Tabel 2: risico-indicatoren kortgeschoolde arbeiders 2004-2013 (% van werknemers)

	niet problematisch		problematisch	
	2004	2013	2004	2013
werkdruk	73,6	76,0	26,4	24,0
emotionele belasting	93,7	94,5	6,3	5,5
taakvariatie	50,9	47,2	49,1	52,8
autonomie	55,9	60,9	44,1	39,1
ondersteuning leiding	81,8	83,4	18,2	16,6
arbeidsomstandigheden	72,0	68,4	28,0	31,6

In de onderstaande figuur tonen we voor elk van deze risico-indicatoren voor welk aandeel van de kortgeschoolde arbeiders de situatie in 2013 problematisch is. We vergelijken deze cijfers met deze van 2004.

Figuur 3: werkbaarheidsrisico's kortgeschoolde arbeiders 2004-2013 (% van werknemers)

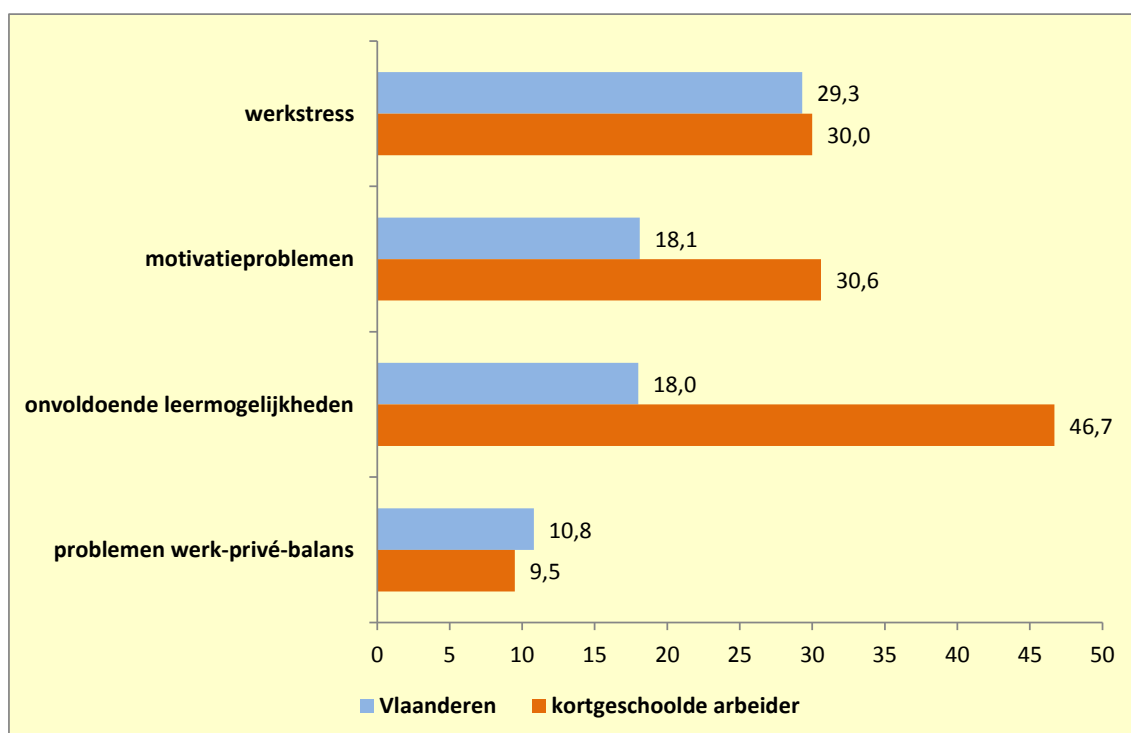

Het aandeel van de kortgeschoolde arbeiders met een job die onvoldoende autonomie biedt, is tussen 2004 en 2013 significant gedaald van 44,1% tot 39,1%. Het aandeel dat onder (fysiek) belastende arbeidsomstandigheden werkt steeg in dezelfde periode van 28% tot 31,6%. Ook het aandeel met routinematig werk steeg van 49,1% tot 52,8%. Voor de andere werkbaarheidsrisico's zijn de verschillen statistisch niet significant.

2. Vergelijking werkbaar werk kortgeschoolde arbeiders – Vlaanderen, 2013

2.1. Werkbaarheidsknelpunten vergelijking kortge- schoolde arbeiders – Vlaanderen, 2013

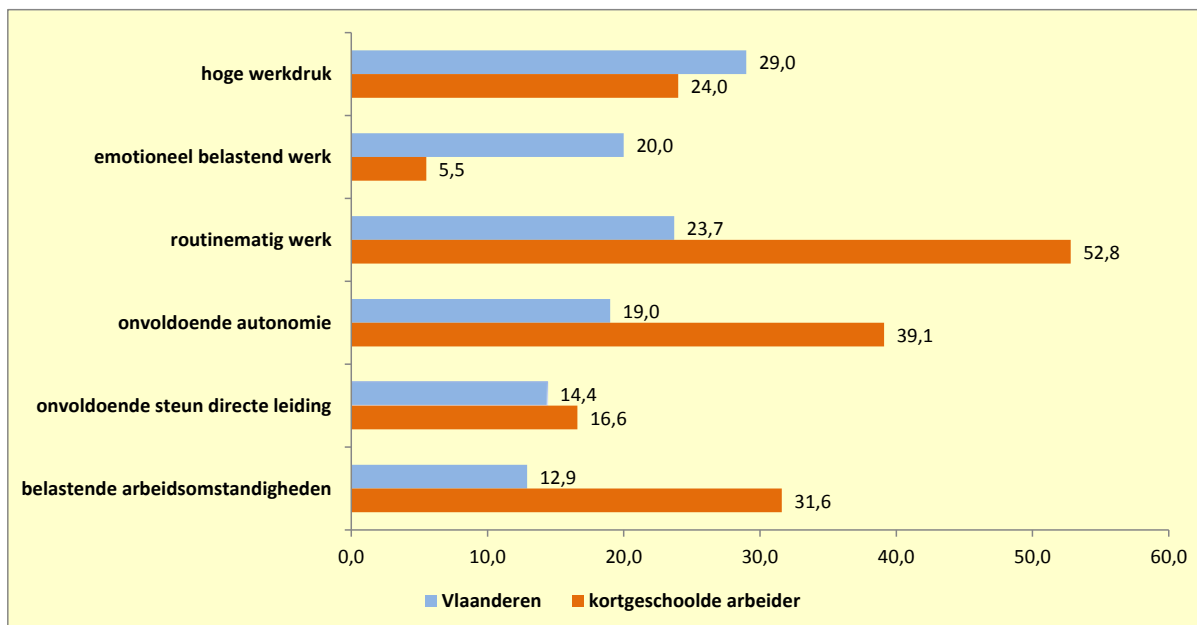
Figuur 5: werkbaarheidsknelpunten kortgeschoolde arbeiders –Vlaanderen, 2013 (% van werknemers)

Het aandeel met motivatieproblemen ligt hoger dan het Vlaams gemiddelde: 30,6% versus 18,1%. Ook het aandeel dat onvoldoende leermogelijkheden heeft ligt hoger dan het Vlaams gemiddelde: 46,7% versus 18,0%. Het aandeel dat met een onevenwichtige werk-privé-balans geconfronteerd wordt ligt lager dan het Vlaams gemiddelde: 9,5% versus 10,8%. Voor werkstress is het verschil statistisch niet significant.

2.2. Werkbaarheidsrisico's vergelijking kortgeschoolde arbeiders – Vlaanderen, 2013

Figuur 6: werkbaarheidsrisico's kortgeschoolde arbeiders – Vlaanderen, 2013 (% van werknemers)

Voor alle werkbaarheidsrisico's verschillen kortgeschoolde arbeiders met het Vlaamse gemiddelde. Voor werkdruk (24% versus gemiddeld 29%) en emotionele belasting (5,5% versus 20%) is het beeld gunstiger. Voor de andere risico's is het beeld ongunstiger:

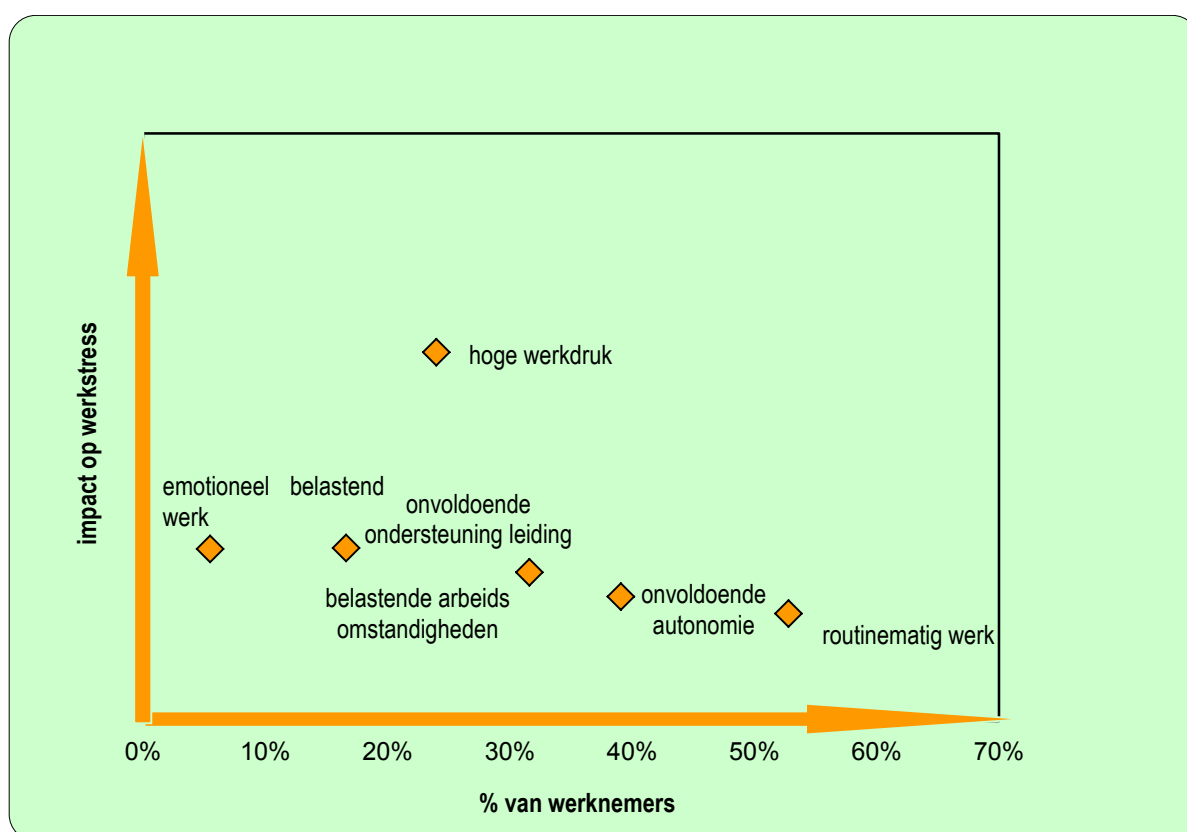
- ▀ Routinematig werk: 52,8% versus gemiddeld 23,7%
- ▀ Onvoldoende autonomie: 39,1% versus gemiddeld 19%
- ▀ Onvoldoende steun directe leiding: 16,6% versus gemiddeld 14,4%
- ▀ Belastende arbeidsomstandigheden: 31,6% versus 12,9%

3. Risicoprofiel voor kortgeschoolde arbeiders 2013

3.1. Risicoprofiel voor werkstress 2013

Werkstress kan uiteraard allerlei oorzaken hebben. Vaak is het werk niet goed georganiseerd, verloopt communicatie niet vlot of ontstaan er problemen doordat leidinggevenden hun personeel niet goed aansturen. In de onderstaande grafiek wordt de 'ernstgraad' van zes werkstressrisico's in de arbeidssituatie geïllustreerd voor kortgeschoolde arbeiders. Een risico is ernstiger naarmate er meer werknemers mee geconfronteerd worden én er een grotere kans is dat werknemers door dit risico werkstressproblemen krijgen.

Figuur 7: werkstress en risico's in de arbeidssituatie (kortgeschoolde arbeiders) 2013

Leeswijzer: de figuur geeft de ernstgraad weer voor zes risicofactoren voor werkstress. Deze ernstgraad wordt door 2 elementen bepaald:

1. percentage werknemers dat met een risicofactor te maken heeft. Zo zijn er meer kortgeschoolde arbeiders met onvoldoende autonomie dan er kortgeschoolde arbeiders zijn met emotioneel belastend werk.
2. impact van risicofactor. Zo ligt het werkstressrisico hoger bij hoge werkdruk dan bij routinewerk.

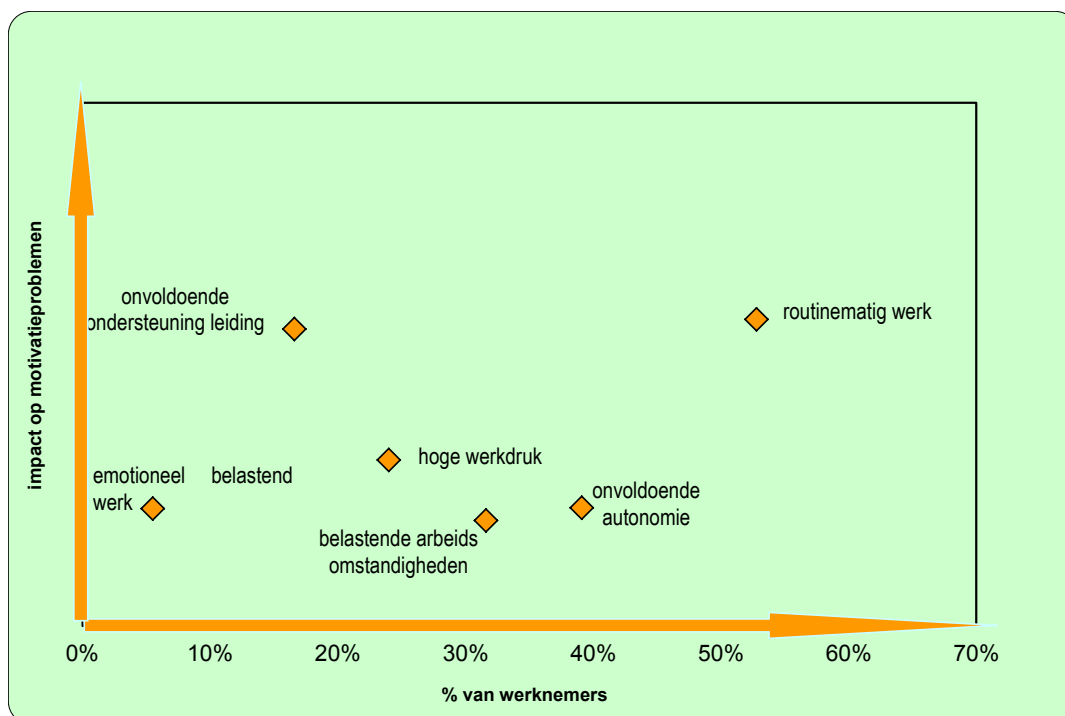
Hoge werkdruk is duidelijk de meest ernstige risicofactor voor werkstress. Hoge werkdruk komt niet alleen vaak voor, maar verhoogt ook aanzienlijk de kans op werkstress.

24% van de kortgeschoolde arbeiders werkt onder hoge werkdruk. Ook het gebrek aan een ondersteuning door de leiding en de emotionele belasting manifesteren zich als belangrijke risico's maar zijn in het profiel minder kritisch omdat een kleinere groep hiermee geconfronteerd wordt. Verder valt op dat een ruime groep van werknemers onder belastende arbeidsomstandigheden werkt (31,6%) en dat veel werknemers routinewerk uitvoeren (52,8%) en onvoldoende autonomie hebben in de job (39,1%). Ook dat zijn, in beperktere mate, risicofactoren voor werkstress.

3.2. Risicoprofiel voor motivatieproblemen 2013

Routinematig werk en een gebrekkige ondersteuning door de directe leiding halen het motivatiepeil sterk naar beneden. Bij de kortgeschoolde arbeiders heeft 52,8% routinematig werk en krijgt 16,6% onvoldoende steun van de directe leiding. Omwille van het groot aantal werknemers dat ermee kampt zijn ook hoge werkdruk, onvoldoende autonomie en belastende arbeidsomstandigheden te vermelden risicofactoren. Gevarieerd werk en een voldoende ondersteuning door de directe leiding zijn noodzakelijke maar geen voldoende voorwaarde om werknemers te motiveren. Wanneer de prestatiedruk bepaalde grenzen overschrijdt of wanneer werknemers niet kunnen beschikken over voldoende autonomie, dan neemt het risico op motivatieproblemen ook toe.

Figuur 8: motivatieproblemen en risico's in de arbeidssituatie (kortgeschoolde arbeiders) 2013

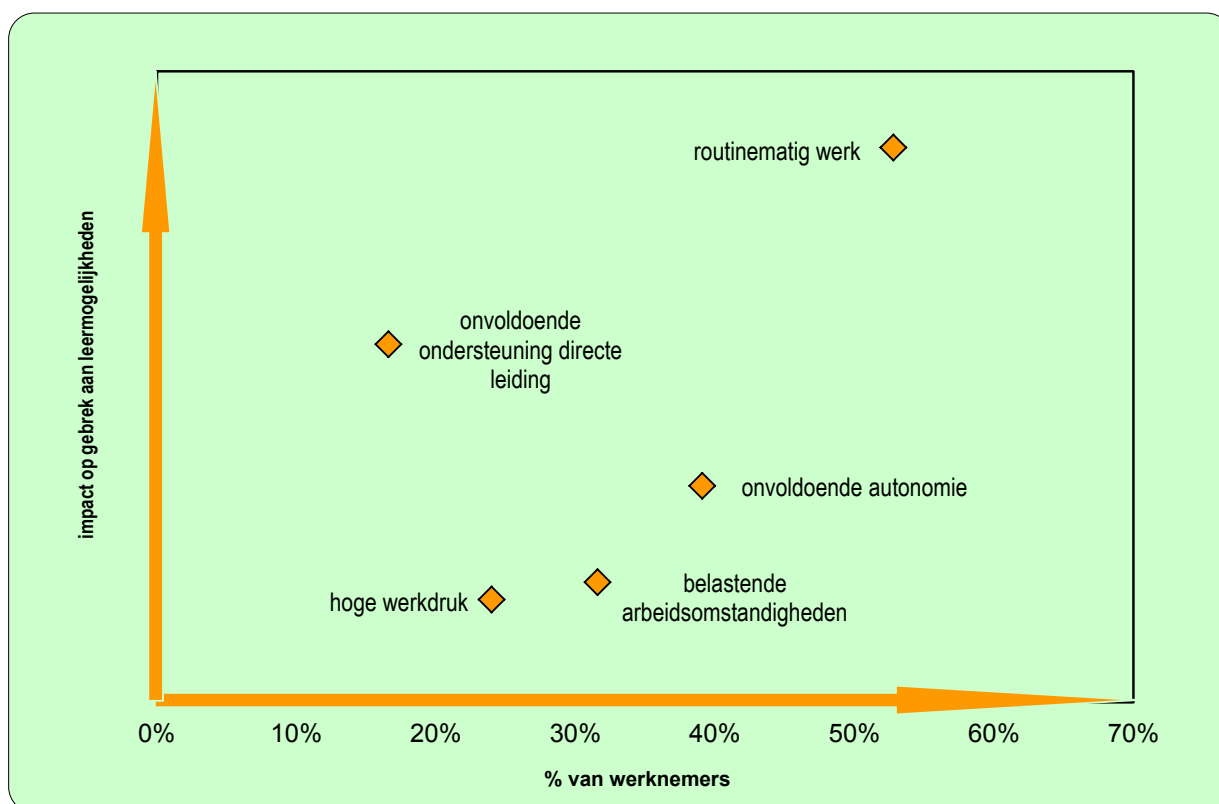
Leeswijzer: de figuur geeft de ernstgraad weer voor zes risicofactoren voor motivatieproblemen. Deze ernstgraad wordt door 2 elementen bepaald:

1. percentage werknemers dat met een risicofactor te maken heeft. Zo zijn er meer kortgeschoolde arbeiders met een job die onvoldoende autonomie biedt dan er kortgeschoolde arbeiders zijn die onvoldoende ondersteund worden door de directe leiding.
2. impact van risicofactor. Zo ligt het risico op motivatieproblemen hoger bij routinewerk dan bij hoge werkdruk.

3.3. Risicoprofiel voor 'onvoldoende leermogelijkheden' 2013

Routinematig werk is een belangrijke risicofactor voor problemen op het vlak van leermogelijkheden. Iets meer dan de helft (52,8%) van de kortgeschoolde arbeiders heeft een routinematige job. Verder valt ook op dat een ruime groep van de kortgeschoolde arbeiders kampt met problemen op het vlak van autonomie (39,1%), een andere belangrijke risicofactor voor leermogelijkheden. Ook onvoldoende ondersteuning vanuit de directe leiding is een belangrijke aandachtspunt: 16,6% wordt hiermee geconfronteerd en de impact op de leerkansen in de job is vrij groot.

Figuur 9: onvoldoende leermogelijkheden en risico's in de arbeidssituatie (kortgeschoolde arbeiders) 2013

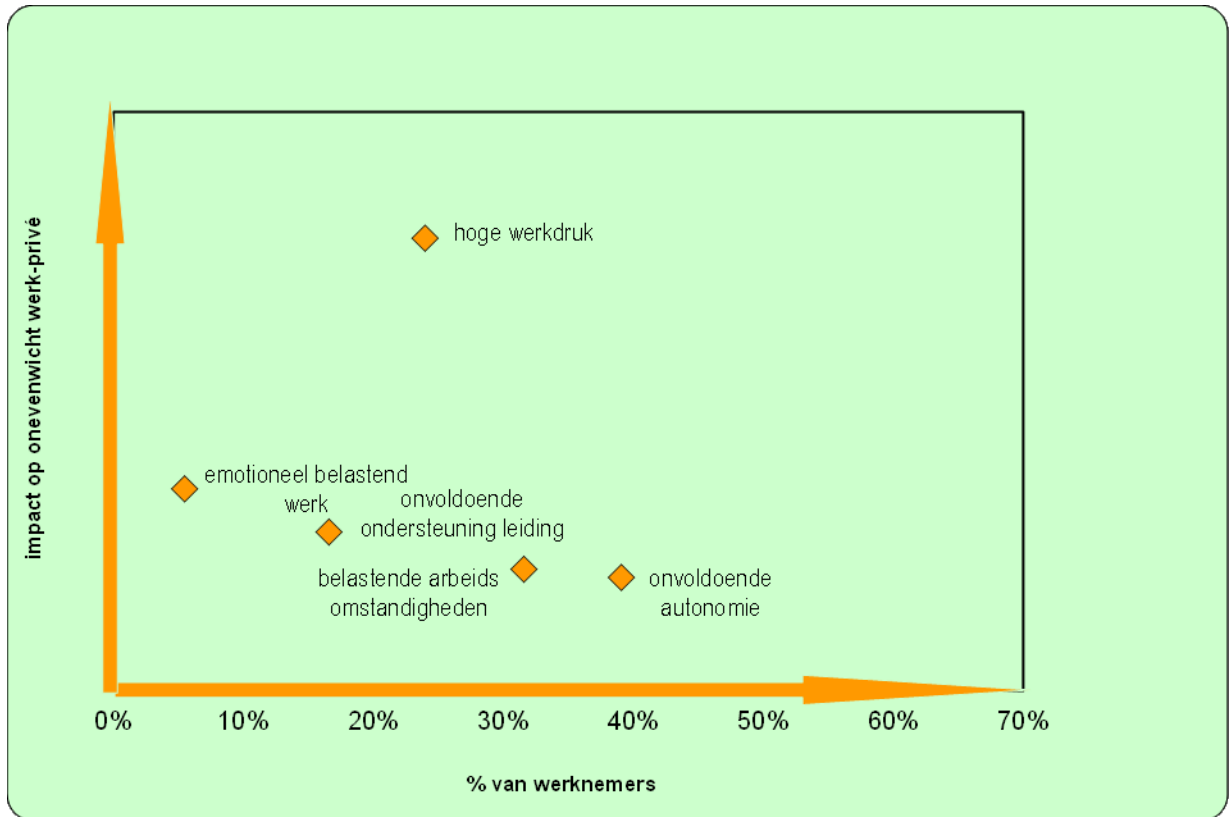
Leeswijzer: de figuur geeft de ernstgraad weer voor vier risicofactoren voor onvoldoende leermogelijkheden. Deze ernstgraad wordt door 2 elementen bepaald:

1. percentage van werknemers dat met een risicofactor te maken heeft. Zo zijn er meer kortgeschoolde arbeiders met routinematig werk dan er kortgeschoolde arbeiders zijn die onvoldoende ondersteund worden door de directe leiding.
2. impact van risicofactor. Zo ligt het risico op onvoldoende leermogelijkheden hoger bij routinematig werk dan bij onvoldoende autonomie.

3.4. Risicoprofiel voor problematische werk-privé-balans 2013

Als we het werk inhoudelijk evalueren dan blijkt werkdruk de belangrijkste risicofactor voor de werk-privé-balans. Deze risicofactor komt niet alleen vaak voor (24%), hij verhoogt ook aanzienlijk het risico op een onevenwicht in de werk-privé-balans. Ook het gebrek aan autonomie (39,1%) en belastende arbeidsomstandigheden (31,6%) zijn risicofactoren voor de werk-privé-combinatie waar heel veel kortgeschoolde arbeiders mee geconfronteerd worden.

Figuur 10: problematische werk-privé-balans en risico's in de arbeidssituatie (kortgeschoolde arbeider) 2013

Leeswijzer: de figuur geeft de ernstgraad weer voor vijf risicofactoren voor problemen met de werk-privé-balans. Deze ernstgraad wordt door 2 elementen bepaald:

1. percentage van werknemers dat met een risicofactor te maken heeft. Zo zijn er meer kortgeschoolde arbeiders met een job die onvoldoende autonomie biedt dan er kortgeschoolde arbeiders zijn die onvoldoende ondersteund worden door de directe leiding.
2. impact van risicofactor. Zo ligt het risico op een onevenwichtige werk-privé-balans hoger bij een hoge werkdruk dan bij onvoldoende autonomie.

4. Arbeidstijden, pendeltijden, werkloosheidsrisico, verloopintentie, haalbaarheid pensioen, ongewenst gedrag 2013

4.1. Arbeidstijden

In de werkbaarheidsenquête wordt aan de werknemers gevraagd hoeveel uren ze gemiddeld per week werken voor hun job, hoeveel overuren ze gemiddeld per week maken, hoe dikwijls ze overuren presteren (en in welke mate ze die kunnen recupereren) en hoeveel keren ze gemiddeld per maand 's nachts werken.

Tabel 3: arbeidstijden van kortgeschoolde arbeiders vergeleken met de Vlaamse arbeidsmarkt, 2013

	kortgeschoolde arbeider	Vlaanderen
aantal werkuren per week		
voltijds	39,8	41,6
deeltijds, minimum 60%	28,4	31,0
deeltijds, minder dan 60%	18,6	20,1
aantal overuren per week		
voltijds	2,8	4,1
deeltijds, minimum 60%	1,1	2,0
deeltijds, minder dan 60%	0,8	1,4
overuren, recuperatie van overuren (% van werknemers)		
frequent overuren zonder recuperatie	4,4	20,7
frequent overuren met recuperatie	11,0	15,7
nooit/soms overuren	84,6	63,6
nachtwerk (% van werknemers)		
geen nachtwerk	88,2	86,4
1-2 keer per maand	2,2	4,7
3-10 keer per maand	6,2	7,2
>10 keer per maand	3,4	1,6

Kortgeschoolde arbeiders die voltijds aan de slag zijn presteren gemiddeld 39,8 uren per week, waarvan 2,8 overuren. Het gemiddelde voor voltijdse werknemers in Vlaanderen bedraagt respectievelijk 41,6 uren en 4,1 overuren. Ongeveer 1 op 10 (9,6%) werkt meer dan twee keer per maand 's nachts. Gemiddeld is dat in Vlaanderen 8,8%.

4.2. Werkloosheidsrisico en verloopintentie

In de werkbaarheidsenquête wordt aan de werknemers gevraagd hoe groot hun kans is om in de nabije toekomst werkloos te worden en hoe dikwijls ze in de afgelopen 12 maand overwogen om elders werk te zoeken.

Tabel 4: werkloosheidsrisico en verloopintentie van kortgeschoolde arbeiders vergeleken met de Vlaamse arbeidsmarkt, 2013

	kortgeschoolde arbeider	Vlaanderen
werkonzekerheid (% van werknemers)		
groot	7,0	3,8
niet groot, niet klein	26,5	16,4
klein	66,6	79,9
verloopintentie (% van werknemers)		
regelmatig	11,0	8,9
af en toe	24,7	28,4
nooit	64,2	62,7

7% van de kortgeschoolde arbeiders acht de kans groot om in de nabije toekomst werkloos te worden en 11% overwoog in de afgelopen 12 maand regelmatig om elders werk te zoeken. Het gemiddelde voor alle werknemers in Vlaanderen bedraagt respectievelijk 3,8% en 8,9%.

4.3. Pendeltijden

In de werkbaarheidsenquête wordt aan de werknemers gevraagd hoe lang ze normaal onderweg zijn van thuis naar het werk en terug (heen- en terugreis samen).

Tabel 5: pendeltijd van kortgeschoolde arbeiders vergeleken met de Vlaamse arbeidsmarkt, 2013

	kortgeschoolde arbeider	Vlaanderen
pendeltijd (% van werknemers)		
minder dan een half uur	46,8	37,1
minstens een half uur maar minder dan een uur	33,6	29,8
minstens een uur maar minder dan twee uur	14,7	23,0
twee uur of meer	5,0	10,1

De pendeltijd van 80,4% van de kortgeschoolde arbeiders is korter dan één uur. Gemiddeld is dat voor 66,9% het geval.

4.4. Haalbaarheid pensioen

In de werkbaarheidsenquête wordt aan de werknemers gevraagd of ze denken in staat te zijn om hun huidige job voort te zetten tot hun pensioen. Bij een negatief antwoord wordt ook gevraagd of aangepast werk dit wel zou mogelijk maken.

Tabel 6: haalbaarheid pensioen van kortgeschoolde arbeiders vergeleken met de Vlaamse arbeidsmarkt, 2013

	kortgeschoolde arbeider	Vlaanderen
haalbaarheid pensioen (% van werknemers)		
ja	57,2	64,7
ja, mits aangepast werk	36,6	29,9
nee	6,2	5,4

Van de kortgeschoolde arbeiders denkt 57,2% (sowieso) in staat te zijn om hun huidige job voort te zetten tot hun pensioen; 36,6% denkt hiertoe enkel in staat te zijn indien het werk aangepast wordt. Voor alle werknemers in Vlaanderen is dat gemiddeld respectievelijk 64,7% en 29,9%.

4.5. Ongewenst gedrag

In de werkbaarheidsenquête wordt aan de werknemers gevraagd hoe dikwijls ze in de afgelopen 12 maanden op het werk slachtoffer waren van lichamelijk geweld, van ongewenst seksueel gedrag en van pestgedrag.

Tabel 7: ongewenst gedrag bij kortgeschoolde arbeiders vergeleken met de Vlaamse arbeidsmarkt, 2013

	kortgeschoolde arbeider	Vlaanderen
lichamelijk geweld (% van werknemers)		
nooit	98,6	95,4
sporadisch (soms)	1,3	4,1
regelmatig (vaak of altijd)	0,1	0,5
ongewenst seksueel gedrag (% van werknemers)		
nooit	98,3	97,8
sporadisch (soms)	1,5	2,0
regelmatig (vaak of altijd)	0,2	0,2
pestgedrag (% van werknemers)		
nooit	88,1	90,4
sporadisch (soms)	9,9	8,1
regelmatig (vaak of altijd)	2,1	1,5

Van de kortgeschoolde arbeiders was 1,4% (sporadisch of regelmatig) het slachtoffer van lichamelijk geweld op het werk, 1,7% het slachtoffer van ongewenst seksueel gedrag en 12% het slachtoffer van pestgedrag op het werk. Het gemiddelde voor alle werknemers bedraagt respectievelijk 4,6%, 2,2% en 9,6%.

Besluit

Werkbaar werk houdt in dat je door het werk gemotiveerd wordt en voldoende kansen krijgt om bij te leren. Het houdt ook in dat je er niet overspannen van wordt en dat er ruimte blijft voor het gezin, vrienden en hobby's. In 2004 heeft 33,3% van de kortgeschoolde arbeiders werkbaar werk, in 2013 is dat 37,6%. De andere werknemers worden geconfronteerd met één of meerdere werkbaarheidsknelpunten: werkstress, motivatieproblemen, een gebrek aan leerkansen en/of problemen om werk en privé op elkaar af te stemmen. Het aandeel met motivatieproblemen ligt bij kortgeschoolde arbeiders hoger dan het Vlaams gemiddelde (30,6% versus 18,1% gemiddeld). Ook het aandeel dat onvoldoende leermogelijkheden heeft ligt hoger (46,7% versus 18,0% gemiddeld). Het aandeel dat met een onevenwichtige werk-privé-balans geconfronteerd wordt ligt lager dan het Vlaams gemiddelde (9,5% versus 10,8% gemiddeld). Voor werkstress is het verschil statistisch niet significant (30% versus 29,3% gemiddeld).

Niet alle werknemers worden in dezelfde mate met problemen geconfronteerd. Vooral de concrete arbeidssituatie waarin men terecht komt blijkt bepalend voor de werkbaarheid van de job. In dat verband zijn er een aantal elementen die goed bewaakt moeten worden, vooral: de werkdruk, de emotionele belasting, de taakvariatie en autonomie in het werk, de ondersteuning door de directe leiding en de (fysieke) arbeidsomstandigheden. Risicofactoren waar meer dan een kwart van de kortgeschoolde arbeiders mee geconfronteerd wordt, zijn het routinematig werk of het gebrek aan taakvariatie (52,8%), onvoldoende autonomie (39,1%) en (fysiek) belastende arbeidsomstandigheden (31,6%). Risicofactoren die we bij een kleiner aandeel aantreffen zijn: de hoge werkdruk (24%), emotionele belasting (5,5%) en het gebrek aan ondersteuning door de directe leiding (16,6%).

Meer informatie hierover in:

Informatiedossier ['Vlaamse Werkbaarheidsmonitor werknemers 2013. Indicatoren voor de kwaliteit van de arbeid op de Vlaamse arbeidsmarkt evolutie 2004-2007-2010-2013'](#).

Rapport ['Werkbaar werk bij werknemers naar beroepsgroep. Indicatoren voor de kwaliteit van de arbeid 2004-2013.'](#)

Informatiedossier ['Wat maakt werk werkbaar 2004-2007-2010-2013? Werknemers'. Onderzoek naar de determinanten van werkbaar werk op basis van de Vlaamse Werkbaarheidsmonitor 2004-2007-2010-2013 voor werknemers.](#)

Alle informatie over de werkbaarheidsmonitor op www.werkbaarwerk.be

De Vlaamse werkbaarheidsmonitor is een initiatief van de Vlaamse sociale partners en werd ontwikkeld door de Stichting Innovatie & Arbeid met de financiële steun van het Europees Sociaal Fonds

Bijlage 1

